

Tomasz Wilde, Bożena Zimnowoda-Krajewska

Marianowo, woj. szczecińskie, klasztor cysterek

Informator Archeologiczny : badania 20, 189-190

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

3 - mury skrzydła wschodniego

Wszystkie fazy budowy przypadają na XIV w. i prawdopodobnie nastąpiły w krótkim okresie czasu.

Wśród ruchomego materiału zabytkowego uzyskanego w trakcie badań wykopaliskowych najliczniejszą grupę stanowią fragmenty naczyń glinianych, głównie wypalanych w atmosferze redukcyjnej oraz niewielki procent wypalanych w atmosferze utleniającej i kamionki. Zabytki metalowe podzielono na grupy: sprzęt budynków /sawiasy, skoble, haki, gwoździe/, narzędzia gospodarstwa domowego /uchwyty kociołków lub wiader, tasak, noże/, uzbrojenie i oprządzenie jeździeckie /groty, toporek, ostrogi, strzemię, fragmenty zbroi/, monety /3 sztuki/. Inny rodzaj zabytków to fragmenty szkła naczyniowego i szkła witrażowego z zachowanym barwnym rysunkiem. Nieliczną grupę stanowią fragmenty detale architektonicznego /dachówki, płyty ogrzewcze, płytki posadzkowe, cegły fasowane i profilowane oraz kafle miskowe wypalane w atmosferze redukcyjnej/. Bogata i różnorodna grupa tworzą szczątki organiczne /kości zwierząt, ptactwa, ości i łuski rybne, skorupki jaj/. Pobrano również około 50 próbek zapraw. Materiał z innych okresów, głównie fragmenty ceramiki, wystąpił na wtórnym złożu /z wyjątkiem południowej części wykopu 5 - ceramika z okresu halasztackiego/.

Materiały znajdują się w Oddziale Archeologii Muzeum Okręgowego w Toruniu.

Badania będą kontynuowane na przedsamcach.

MARIANOWO
woj. szlacheński
klasztór cysterek

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu
Wydział Sztuk Pięknych
Zakład Konserwatorstwa

Badania prowadził mgr Tomasz Wilde /autor sprawozdania/
oraz mgr Bożena Zimnowoda-Krajewska. Pierwszy sezon badań. Badania archeologiczno-architektoniczne klasztoru cysterek /1260-1270/.

Zespół klasztorny cysterek w Marianowie fundowany ok. 1260 r. zachował się stosunkowo dobrze. Składa się on obecnie z kościoła, skrzydła zachodniego, fragmentu gotyckiego budynku gospodarczego, oraz reliktu muru zamykającego zespół klasztorny. Wszystkie wymienione obiekty wzniesione zostały z cegły na zaprawie wapiennej. Kościół salowy z poligonalnie zamkniętym prezbiterium o wymiarach 15 x 11,5 zachował stan niezamieniony. Skrzydło klasztorne zachodnie o wymiarach 54 x 10,85 zostało dość poważnie przebudowane. Jak wykazały badania architektoniczne budynku, pierwotnie istniał odmienny układ otworów drzwiowych i okiennych. Były one zamknięte ostrym łukiem. Na II kondygnacji odsłonięto niewielkie okna we wnękach, szczelinowe. Skrzydło to uważane za wzniesione na całej długości w jednym czasie zostało przedłużone o 17 m. Nastąpiło to prawdopodobnie w XVI w. W pierwotnej ścianie szczytowej tego skrzydła odkryto relikty pieca chlebowego, zniszczonego w trakcie prac budowlanych związanych z przedłużeniem skrzydła budynku. Skrzydło wschodnie nie zachowało się. W trakcie badań uchwyciono południowo-zachodnią część budynku oraz prawdopodobnie krużganek. Rozstrzygnięto również dyskusowany od lat problem istnienia skrzydła południowego tego klasztoru. Odkryto w założonych wykopach fundament pod ścianę wewnętrzną. Jego korona została zabezpieczona przez budowniczych przed destrukcją wapienną czapą. Sugeruje to zamiar wzniesienia tego skrzydła w późniejszym czasie niż pozostała część założenia. Zapewne z powodów ekonomicznych nigdy nie zrealizowano tego zamierzenia. Opory sklepienne w piwnicach tego skrzydła świadczą o projekcie przekrycia ich sklepieniem krzytowym.

Z powodu niedostępności pomieszczeń w skrzydle zachodnim dla celów badawczych planuje się kontynuację prac w sezonie 1988 r., kiedy zgodnie z planem lokatorski zamieszkujejący budynek zostaną wykwaterowani. W zakresie zamierzanych prac znalazła się próba odtworzenia programu architektonicznego skrzydeł oraz relacje między klasztorem a przepływającym w pobliżu strumieniem.

Materiały znajdują się obecnie w Zakładzie Konserwatorstwa-UMK po zakończeniu prac zostaną przekazane WKZ w Szczecinie.

MŁOSZEWO, gm. Linia
woj. gdańskie
Stanowisko 1

patrz okres kalenicki

NOWA BIAŁA, gm. Nowy Targ
woj. nowosądecka
Stanowisko 2
/Jaskinia w Obłazowej/

patrz paleolit i mezolit

NOWA CEREKWIA, gm. Kietrz
woj. opolskie

patrz epoka brązu

ORENICE, gm. Piątek
woj. płockie

Wojewódzki Konserwator Zabytków

Badania prowadzili doc. dr hab. Leszek Kajzer /autor sprawozdania/ i student archeologii UŁ - Marek Rożaczyk. Finansował WKZ w Płocku. Pierwszy sezon badań. Tzw. gródek stożkowy /2 poł. XIV-XV w./.

Tzw. gródek stożkowy w Orenicach /niekiedy Orenickach i Orenicach Starych/ wprowadzony został do literatury archeologicznej przez J. Kamińską. Jest to spory kopiec o wysokości około 7 m., średnicy podstawy około 50 m., ulokowany na skraju doliny rzeczki Maliny. Dotychczas chronologię obiektu /bez badań terenowych/ określano na XIII-XIV w./ J. Kamińska, J. Szymczak, L. Kajzer/. Celem prac było zweryfikowanie tych hipotez.

Wykonano 4 wykopy archeologiczne o łącznej powierzchni 29 m² i orientacyjnej kubaturze 65 m³, którymi objęto część wierzchołka nasypu i jego południowy stok, aż do hipotetycznego wału, otaczającego obiekt od południa. Sporządzono dokumentację rysunkową i fotograficzną, oraz zgromadzono spory zbiór zabytków ruchomych /około 1100 ułamków naczyń glinianych, około 400 fragmentów zwierzęcych i 38 przedmiotów żelaznych/.

W wyniku prac terenowych stwierdzono, że nasyp w Orenicach jest pozostałością po siedzibie mieszkalno-obronnej, której funkcjonowanie podzielić można na 2 fazy, z pierwszego okresu użytkowania pozostała warstwa kulturowa nie zawierająca ułamków ceramiki wypalanej w atmosferze redukcyjnej. Fazę tą datować można wstępnie na 2 połowę XIII wieku i 1 połowę XIV wieku. Następnie kopiec znacznie podsypano i na jego niewielkim wierzchołku wzniesiono budynek drewniany o niemożliwej do odtworzenia formie. Powstał on zapewne w połowie XIV wieku i został spalony w wieku XV.

Przyszłe badania winny dokładniej określić jego charakter, lepiej poznać strukturę nasypu i osadnictwo towarzyszące.

Materiały z badań opracowywane są w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, dokumentacja przechowywana jest w archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Płocku.

PAWŁOWO, gm. Czarniejewo
woj. poznańskie
Stanowisko 16

patrz okres wpływów rzymskich